

CERTIFIKACIJSKA SHEMA

za:

CERTIFICIRANJE NDT OSEBJA

Ta shema je usklajena s standardom SIST EN ISO 9712:2012; *Neporušitveno preskušanje-Kvalificiranje in certificiranje osebja za neporušitvene preiskave-Splošna načela* (ISO 9712:2012) ter Priročnikom za kakovost (PZK) in delovnim postopkom DP-202 Instituta za varilstvo d.o.o. Ljubljana.

1. SPLOŠNO

Za neporušitvene metode: RT, UT, PT, MT, VT in podmetodi UTT in RT.FAS, ki se uporabljajo v sledečih produktih sektorjih: w, c, f, t in wp in v industrijskih sektorjih na področjih predelave kovin, preskušanja opreme in konstrukcij v fazi izdelave (A) in med obratovanjem (B), veljajo na Institutu za varilstvo pravila, ki so zapisana v DP-202, katerega povzetek sledi v nadaljevanju. Kandidat lahko pred podpisom izjave o uporabi certifikata zahteva vpogled v celotni DP-202 ali zaprosi za ustrezne standarde, ki obravnavajo to področje.

2. ZAHTEVE PRED POSTOPKOM CERTIFICIRANJA

K kvalifikacijskem izpitu lahko pristopijo kandidati, ki so opravili izobraževanje v predpisanem obsegu pri priznani izobraževalni ustanovi, imajo zadostno prakso, poznajo industrijski sektor za katerega se želijo certificirati, naročnik (kandidat ali delodajalec) pa posreduje izpitnemu centru vlogo, v kateri navede podatke o področju in obsegu certificiranja. Kandidat mora ob prijavi predložiti potrdilo o opravljenem izobraževanju v predpisanem obsegu, potrdilo o zadovoljivem vidu, potrdilo o zadostni industrijski praksi v zahtevani NDT metodi, zadnje šolsko spričevalo, kopijo osebnega dokumenta za identifikacijo, fotografijo ter kopije že pridobljenih certifikatov po SIST EN ISO 9712:2012.

VARcert bo za primerno usposobljenost kandidata sprejel potrdilo vsake izobraževalne ustanove, ki je bila priznana s strani evropskega akreditiranega organa za certificiranje NDT osebja. Za vse nivoje mora končati programe praktičnega in teoretičnega usposabljanja na tečajih, ki jih je priznal VARcert. Kot osnova za programe usposabljanja in izpitov, ki jih izda certifikacijski organ, se lahko uporabi standard SIST-TP CEN ISO/TR 25107. Minimalno trajanje usposabljanja mora ustrezati zahtevam za posamezno NDT metodo, navedeno v standardu SIST EN ISO 9712–Tabela 2. Isti standard zahteva, da minimalno izobraževanje za pod metodo ocenjevanje radiografskih filmov (RT.FAS) nivo 2 znaša 56 ur (točka 7.2.5). Minimalno število ur usposabljanja za pod metodo ultrazvočno merjenje debeline (UTT) je glede na zahtevnost metode 24 ur.

Pri direktnem pristopu kandidata na kvalifikacijski izpit za nivo 2 se minimalno število ur usposabljanja dobi s seštevanjem ur za nivo 1 in 2 v tabeli 2. VARcert omogoča direkten dostop na nivo 2 za vse metode razen Ultrazvočne (UT) in Radiografske (RT), pri katerih je zaradi zahtevnosti metod, potrebno, da kandidat opravi najprej usposabljanje in kvalifikacijo za nivo 1.

Za nivo 3, kot dodatek zahtevam iz prej omenjene Tabele 2, se lahko priprava za kvalifikacijski izpit izvede na več načinov, v odvisnosti od stopnje izobraženosti in znanstvenih dosežkov kandidata na področju NDT. Tukaj

spadajo udeležbe ali predavanja na NDT tečajih, konferencah, seminarjih ter objave člankov v strokovnih revijah.

Pri direktnem pristopu na nivo 3 se zahteva, da je minimalno trajanje usposabljanja enako seštevku ur za nivo 1, 2 in 3.

Zmanjševanja minimalnega števila ur usposabljanja za NDT metode VARcert ne predvideva.

Kandidati, ki želijo imeti dodatni certifikat za področje tlačne opreme (PED) v skladu z direktivo 2014/68/EC, morajo, poleg navedenih pogojev, imeti vsaj 60 dni delovnih izkušenj v tem področju (kar jim potrdi delodajalec ali proizvajalec tlačne opreme) in morajo opraviti dodatno usposabljanje (do 4 ure), ter za to dobiti ustrezno potrdilo.

Kadar v nacionalnih predpisih ni določeno drugače, je potreben še dodaten izpit o zaščiti pred sevanjem pri radiografski preiskovalni metodi.

Na praktičnem izpitu morajo imeti kandidati pri sebi osebni dozimeter.

Za področje PED se izda dodatni certifikat, ki ga potrdi priglasi organ za področje tlačne opreme v skladu s točko 3.1.3 dodatka I v Direktivi 2014/68/EU. Ta certifikat se podaljšuje na vsakih pet let pod pogoji rednega dela brez daljših pomembnih prekinitev in vsakoletnega opravljanja pregleda vida.

2.1 Industrijske izkušnje

Zahtevajo se tudi izkušnje iz industrije, za posamezno NDT metodo in ustrezen sektor, ki jih kandidat za certifikacijo pridobi preden pristopi izpitu za kvalifikacijo. Podane so v Tabeli 3 standarda SIST EN ISO 9712:2012. Za certifikacijo na nivoju 2 so te izkušnje, ki jih kandidat pridobi delom kot nivo 1 pri določeni NDT metodi. Če kandidat zahteva direktno certifikacijo za nivo 2 so potem minimalne potrebne izkušnje enake seštevku za nivo 1 in nivo 2. Potrebne izkušnje za podmetodo RT.FAS so 6 mesecev, za podmetodo UTT pa 3 mesece. Dokumentirano potrdilo o potrebnih NDT izkušnjah kandidata mora certifikacijskemu organu predložiti delodajalec

V primeru, da kandidat nima zadostnih praktičnih izkušenj, in pri tem izpolnjuje vse ostale pogoje za certifikacijo vključno z opravljenim izpitom za kvalifikacijo, se mu certifikat izda naknadno, in sicer takrat ko doseže potrebne praktične izkušnje za posamezno NDT metodo in ustrezen industrijski sektor. Vendarle ne sme to obdobje biti daljše kot dve leti.

Pri certifikaciji za nivo 3 dobi kandidat potrebne izkušnje (Tabela 3) z delom kot nivo 2. Če se kvalificira direktno z nivoja 1 na nivo 3, so izkušnje seštevek zahtev za nivo 2 in nivo 3. Pri industrijskih izkušnjah VARcert ne predvideva nobenih zmanjšanj zahtev opredeljenih v Tabeli 3.

V primeru podaljšanja in recertifikacije je potrebna potrditev neprekinjene NDT aktivnosti kontrolorja. Ta se definira kot obdobje 'brez pomembne prekinitve' v zadnjih 5 letih.

'Pomembna prekinitve' pomeni:

- Ena daljša prekinitve NDT aktivnosti, ki je večja od 1 leta
- Več krajših prekinitev NDT aktivnosti, ki v seštevku presegajo 2 leti.

2.2 Zahteve za vizualne sposobnosti (SIST EN ISO 18490:2015)

Kandidat mora priskrbeti dokazilo o zadovoljivem vidu v skladu z naslednjimi zahtevami:

- Vid na blizu (branje JAEGER karte minimalno št. 1 ali Times Roman N 4.5 ali podobna pisava višine 1,6 mm na razdalji ne manjši kot 30 cm z enim ali z obema očesoma, tudi z uporabo pripomočkov).
- Razpoznavanje barv (ločenje med različnimi barvami ali sencami npr. ISHIARA karta)
- Sposobnost vida na daljavo (samo VT osebjem)

Veljavnost potrdila za vid je eno leto, in ga kandidat mora redno podaljševati. Certifikat je veljaven le če ima kandidat veljavno potrdilo o vidu.

3. PRIJAVA NA CERTIFICIRANJE

Kandidat izpolni vlogo za certificiranje, v kateri delodajalec potrdi praktične izkušnje kandidata potrebne za certifikacijo pri določeni NDT metodi z navedenim obsegom certificiranja.

Kandidat pred začetkom izpita pisno potrdi, da se strinja s pravili etičnega obnašanja, ki jih je pripravil certifikacijski organ – s podpisom Priloge 2a, DP-202. S tem se tudi zavezuje, da je prebral to shemo in se strinja s pogoji.

Če kandidat ni pripuščten k izpitu, se mu to sporoči pisno in se navedejo razlogi. Proti tej odločitvi lahko kandidat pisno ugovarja pri certifikacijskemu organu.

Vloga za certifikacijo vsebujejo sledeče podatke:

- metoda,
- nivo,
- sektor izdelkov,
- industrijski sektor,
- opis izkušenj na področju NDT,
- podatki o izobrazbi,
- osebni podatki,
- podatki o delodajalcu.

Kandidat priloži prijavi vsa potrebna dokazila, kot so:

- potrdilo o opravljenem izobraževalnem tečaju v predpisanem obsegu,
- potrdilo o pregledu vida,
- zadnje šolsko spričevalo,
- kopijo osebnega dokumenta za identifikacijo,
- fotografijo v digitalni obliki.

Ostale odgovornosti delodajalca in kandidata za certifikacijo so opisani v točkah 5.5 in 5.6 standarda SIST EN ISO 9712:2012.

Izpitni center lahko zahteva podroben opis prakse in potrdilo delodajalca. Preveriti mora tudi, ali je kandidat opravil usposabljanje pri priznani izobraževalni ustanovi.

4. IZVEDBA IZPITA

Na izpitu se preverjajo splošna, specifična in praktična znanja ter spretnosti. Izpit je sestavljen iz več delov, in sicer splošnega, specifičnega in praktičnega.

Pisni izpiti (splošni in specifični) se ocenjujejo s primerjanjem odgovorov kandidata s ključem pravih odgovorov, ki ga je odobril certifikacijski organ. Na vsako vprašanje so ponujeni 4 odgovori, izmed katerih je samo en pravilen. Vsak pravilen odgovor prinaša 1 točko in ocena izpitnega testa predstavlja vsoto doseženih točk. Za končno oceno je oceno posameznih testov potrebno izraziti kot razmerje doseženih točk in števila vprašanj v procentih.

Na teoretičnem delu izpita je lahko prisoten tudi nadzornik izpita, ki je pooblaščen s strani VARcerta.

Pri izpitu se zahteva izpitni red (ustrezna identifikacija kandidatov, prepoved uporabe nedovoljenih pripomočkov in pomoči, maksimalno dovoljeni čas pisanja itd.). Če kandidat med potekom izpita ne upošteva izpitnih pravil, se izključi iz nadaljnega opravljanja izpita.

4.1 Splošni izpit za nivo 1 in nivo 2

Splošni izpit vključuje izbrana vprašanja iz poznavanja izbrane neporušitvene preiskovalne metode. Minimalno število vprašanj za posamezno metodo je navedeno v standardu SIST EN ISO 9712:2012 (v tabeli 4). Kandidat ima za odgovor na vsako vprašanje na razpolago maksimalno 2 minuti. Pri tem izpitu ni dovoljena uporaba literature. Pri radiografski metodi je potreben dodatni izpit iz zaščite pred ionizirajočim sevanjem. Če je kandidat že opravil takšen izpit pri pooblašteni instituciji, se izpit prizna.

4.2 Specifični izpit za nivo 1 in nivo 2

Na specifičnem izpitu mora kandidat pokazati ustrezno znanje s področja uporabe neporušitvene preiskovalne metode, za katero opravlja izpit, na izbranem industrijskem sektorju. Na vsako vprašanje so ponujeni 4 odgovori, izmed katerih je samo en pravilen. Maksimalno dovoljen čas za odgovor na posamezno vprašanje naj ne bo daljši od 2,5 minut. Minimalno število vprašanj je 20 za en sektor izdelkov. Pri tem izpitu je dovoljena uporaba standardov. Če specifični izpit pokriva dva ali več sektorjev, mora kandidat odgovoriti vsaj na 30 vprašanj, ki so enakomerno porazdeljena na izbrane sektorje.

4.3 Praktični izpit za nivo 1 in nivo 2

Kandidat mora pregledati izbran izpitni vzorec, ki ustreza izbranem industrijskem sektorju, zabeležiti rezultate preiskave (kandidati za nivo 2 tudi interpretirajo rezultate), in izdelati zapis (poročilo) o preiskavi v zahtevani obliki. Če kandidat opravlja kvalifikacijski izpit za več industrijskih sektorjev, se število vzorcev ustrezno poveča, toda ne več kot na 3 vzorce. Vzorci, ki so se uporabljali za namen usposabljanja ne smejo biti uporabljeni na izpitu.

Kandidat, ki opravlja praktični izpit za nivo 2, izdelava delovno navodilo za izvajanje neporušitvene preiskave določenega izdelka.

Naenkrat je mogoče opravljati izpit za največ 3 industrijske sektorje.

Kandidat za nivo 1 mora slediti navodilom za NDT, ki mu jih da izpraševalec.

Kandidat za nivo 2 mora sam izbrati ustrezno NDT tehniko in določiti pogoje pregleda glede na dana izhodišča (pravilnik, standard ali specifikacija).

Čas dovoljen za izpit je odvisen od števila preskušancev in njihove kompleksnosti, toda naj ne bo daljši od ene ur za nivo 1 in dveh ur za nivo 2, za posamezni vzorec. Priporočeni maksimalni čas za izdelavo navodila znaša eno uro. Kandidati pri tem delu izpita lahko uporabljajo literaturo.

V primeru, da kandidat na izpitu uporablja lastno opremo, je dolžan priložiti potrdilo o ustreznosti opreme (potrdilo o kalibraciji).

Minimalno število izpitnih vzorcev za nivo 1 in 2 je določeno v dodatku B standarda SIST EN ISO 9712:2012 (tabela B.1).

Da kandidat izpolni pogoje za certificiranje (nivo 1 ali 2), mora pri vsakem delu izpita dobiti minimalno oceno 70 %. Pri praktičnem delu izpita mora biti ocena za vsak posamezni vzorec kot tudi navodilo vsaj 70 %.

Izpit za področje tlačne opreme (**PED**) je sestavljen iz desetih vprašanj in se izvaja po enakem principu kot specifični del izpita.

4.4 Izpit za nivo 3

Kandidati lahko pristopijo k certificiranju za nivo 3 na dva načina:

a) z že doseženim nivojem 2 za zahtevano NDT metodo, ki pokriva določene industrijske sektorje in sektorje izdelkov;

V tem primeru mora kandidat opraviti še osnovni izpit in izpit iz glavne metode za nivo 3 v skladu z zahtevami standarda SIST EN ISO 9712:2012.

V primeru, da kandidatov obstoječi certifikat za nivo 2 ne pokriva vseh industrijskih sektorjev in sektorjev izdelkov za katere kandidat zahteva certifikacijo na nivoju 3, mora kandidat najprej opraviti praktični izpit za manjkajoče sektorje izdelkov brez pisanja navodila za nivo 1 z uspehom $\geq 70\%$, in šele potem pristopiti certifikaciji za nivo 3.

b) z direktnim dostopom na nivo 3 za zahtevano NDT metodo, v primeru ko kandidat nima certifikata za nivo 2;

V tem primeru mora kandidat opraviti najprej praktični izpit za nivo 2 iz zahtevanega industrijskega sektorja in sektorjev izdelkov brez priprave pisnega navodila za nivo 1, z uspehom $\geq 70\%$. Šele potem lahko pristopi certifikaciji za nivo 3.

4.4.A Osnovni izpit za nivo 3

Osnovni izpit na tretji stopnji ima tri dele:

A

Strokovno znanje iz poznavanja materialov in tehnoloških procesov, ki se uporabljajo v izbranem industrijskem sektorju ter napake, ki se pojavljajo na izdelkih. Kandidat dobi izpit, ki ima vsaj 25 vprašanj. Čas za odgovore je 50 minut.

B

Poznavanje kvalifikacijskega in certifikacijskega sistema CO Instituta za varilstvo, ki sta bazirana na standardu SIST EN ISO 9712:2012. Kandidat dobi izpit, ki ima vsaj 10 vprašanj. Kandidati lahko na izpitu uporabljajo gradivo povezano s to tematiko. Čas za odgovore je 20 minut.

C

Splošno poznavanje štirih NDT metod, od katerih naj bo vsaj ena volumetrična (UT, RT). Kandidat sam izbere metode. Izpit sestavlja skupno 60 vprašanj (vsaka metoda po 15 vprašanj). Predviden čas za odgovore je dve uri. Kandidat mora pokazati splošno znanje o NDT metodah, kot se zahteva na splošnem izpitu glavno metodo na 2. stopnji.

Priporočljivo je, da se najprej opravi osnovni izpit, ki potem ostane veljaven za obdobje petih let, znotraj tega obdobja je potrebno opraviti izpit iz glavne metode. Kandidat, ki je nosilec veljavnega certifikata za nivo 3, je oproščen ponovnega opravljanja osnovnega izpita. Pri zgoraj navedenih izpitih so za vsako vprašanje ponujeni 4 odgovori, izmed katerih je samo en pravilen. Na izpitih A in C ni dovoljena uporaba literature.

4.4.B Izpit iz glavne metode za nivo 3

Izpit ima tri dele:

D

30 vprašanj iz poznavanje izbrane glavne NDT metode za nivo 3. Za odgovore ima kandidat na razpolago 60 minut časa. Ni dovoljena uporaba literature.

E

20 vprašanj in uporaba glavne metode v izbranem industrijskem sektorju ter poznavanje standardov in tehničnih predpisov. Za vsak dodatni sektor se doda še 5 vprašanj. Kandidat lahko opravlja izpit za največ tri sektorje. Predviden čas za odgovore je 1 ura. Za vsak dodatni sektor se čas za izpit poveča za 15 minut. Dovoljena je uporaba standardov, kodov, specifikacij in postopkov.

Pri izpitih D in E so na vsako vprašanje ponujeni 4 odgovori, izmed katerih je samo en pravilen.

F

Kandidati sestavijo enega ali več NDT postopkov za zahtevane sektorje izdelkov in glavno NDT metodo. Kandidati lahko uporabljajo gradivo.

Za kandidata, ki je že pripravljaj NDT postopek v želenem sektorju in uspešno zaključil izpite za nivo 3, certifikacijski organ lahko namesto pisanja postopka kandidatu za izpit da v kritično presojo že obstoječi NDT postopek, ki pokriva potrebno metodo in sektor in ugotovi napake in/ali pomanjkljivosti.

4.5 Radiografska preiskava - Ocenjevanje filmov s posnetki zvarov - RT.FAS

Izpit za kvalifikacijo sestavljajo:

- splošni del
- specifični del
- praktični del

Ocena rezultatov izpita se opravi ustrezno določilom SIST EN ISO 9712:2012. Ta pod metoda je predvidena samo za nivo 2.

Splošni del

Splošni del obsega 30 pisnih vprašanj s 4 odgovori od katerih je samo en pravilen. Kandidat ima za odgovor na posamezno vprašanje na razpolago 2 minuti. Ni dovoljena uporabe literature.

Specifični del

Specifični del obsega 20 z uporabo povezanih pisnih vprašanj s 4 odgovori od katerih je samo en pravilen. Vprašanja so izbrana tako, da jih je 50% izbirnega tipa. Kandidat ima za odgovor na posamezno vprašanje na razpolago 2,5 minut. Dovoljena je uporaba standardov.

Praktični del

Praktični del obsega ocenjevanje 12-tih radiografskih posnetkov izmed katerih je 2 potrebno detajlno analizirati. Dovoljeni čas za praktični izpit je 4 ure.

4.6 Ultrazvočno merjenje debeline – UTT

Izpit za kvalifikacijo sestavljajo:

- splošni del
- specifični del
- praktični del

Ocena rezultatov izpita se opravi ustrezno določilom SIST EN ISO 9712:2012 in po navodilih iz Dodatka 3 tega postopka.

Pod metoda nima klasificiranih nivojev za certificiranje.

Splošni del

Splošni del obsega 30 pisnih vprašanj s 4 odgovori, od katerih je samo en pravilen. Kandidat ima za odgovor na posamezno vprašanje na razpolago 2 minuti. Ni dovoljena uporabe literature.

Specifični del

Specifični del obsega 20 z uporabo povezanih pisnih vprašanj s 4 odgovori, od katerih je samo en pravilen. Kandidat ima za odgovor na posamezno vprašanje na razpolago 2,5 minuti. Dovoljena je uporaba standardov.

Praktični del

Praktični del pri metodi UTT obsega 2 vzorca: eden na pločevini in drugi na cevi. Dovoljeni čas za praktični izpit je 2 uri.

5. IZPITNA PRAVILA

<i>Potrditev sheme:</i>	Skupščina VARcert
<i>Datum:</i>	30.12.2021
<i>Odobritev sheme:</i>	Miro Uran, direktor
<i>Datum:</i>	30.12.2021

- Kandidati morajo imeti na izpitu veljaven osebni dokument s fotografijo za identifikacijo (osebna izkaznica, potni list ali vozniško dovoljenje), ki ga na zahtevo pokažejo izpraševalcu.
- Med izpitom se z ustreznimi ukrepi poskrbi, da kandidati ne morejo uporabljati nedovoljene pomoči in nedopustnih pripomočkov. Prepovedana je uporaba vseh mobilnih telefonov, dlančnikov ali notesnikov.
- Pred izpitom se navede časovni potek posameznih delov izpita.
- Kandidat za izpit se je udeležil izpita, s tem ko je prevzel prvi del njemu namenjenih vprašanj.
- Pred začetkom izpita morajo kandidati za izpit navesti ustrezne podatke na vprašalniku.
- Udeleženci lahko postavljajo izpraševalcu vprašanja v zvezi z razumevanjem posameznih izpitnih vprašanj.
- V nujnih primerih lahko kandidati za kratek čas, maksimalno 5 minut, zapustijo izpitni prostor v pavzi med posameznimi izpiti, vendar pa ne hkrati dva ali več kandidatov za izpit.
- Kandidat med dovoljenim časom izpita odda svoj del izpita izpraševalcu.
- Če med izpitom kandidat odstopi, se smatra da je izpit neuspešno opravljen.
- Če kandidat za izpit zaradi bolezni ali drugega, opravičenega razloga ne more redno zaključiti izpita, velja izpit kot neopravljen.
- Kandidat za praktični izpit lahko uporablja svojo napravo, ki je ustrezno kalibrirana.
- Kandidata, ki med izpitom ne upošteva izpitnih pravil, se lahko odstrani in se mu prepove ponovni pristop izpitu v obdobju najmanj enega leta. Podobno velja za kandidata, ki se med reševanjem izpitnih nalog poslužuje nedovoljenih pripomočkov ali sredstev.

6. POPRAVNI IZPIT IN IZPITNE IZJEME

Kandidat, ki ni upošteval izpitnih pravil, lahko ponovno zaprosi za opravljanje izpita šele po 12 mesecih. Kandidat, ki ni uspel doseči pozitivne ocene na posameznem delu izpita, lahko ponavlja ta del izpita (splošni, specifični ali praktični) v roku od 1 do 24 mesecev. 'Posamezni del izpita' je za nivoja 1 in 2 splošni, specifični in praktični, za nivo 3 pa A, B, C, D in F. Za popravni izpit sta dovoljena dva dodatna poskusa.

Kandidat na popravnem izpitu ne sme dobiti enakih vzorcev ali vprašalnikov kot jih je imel na prvem izpitu. V primeru, da kandidat ne uspe popraviti posameznega dela izpita, se mora ponovno prijaviti za celotno certificiranje.

Kandidat, certificiran za nivo 1 ali 2, ki želi razširiti veljavnost certifikata na dodatni sektor, opravi le dodatna izpita iz specifičnega in praktičnega dela za metodo, ki zadeva novi sektor.

Kandidat, certificiran za nivo 3, ki zamenja en sektor za drugega pri isti NDT metodi, je oproščen ponavljanja osnovnega izpita in preskusa znanja za nivo 3 pri izpitu iz glavne metode.

7. VELJAVNOST CERTIFIKATA IN PREKLIC CERTIFIKATA

Maksimalno obdobje veljavnosti certifikata je 5 let. To velja za prvo izdajo, podaljšanje ali ponovno certificiranje. Obdobje veljavnosti se začne, ko so izpolnjene vse zahteve za certificiranje, oz. z dnem ko VARcert izda pozitivno odločitev o certifikaciji.

Certifikat postane neveljaven:

- Po odločitvi certifikacijskega organa, npr. po ponovnem pregledu dokazov in ugotovitvi, da se ti ne skladajo s pravili certificiranja;
- Če posameznik postane fizično nesposoben za opravljanje preiskav zaradi vida. Pregled opravi enkrat letno, za kar je odgovoren delodajalec;
- Če je prišlo do pomembne prekinitve (glej SIST EN ISO 9712:2012 tč. 3.27) v metodi, za katero je posameznik certificiran;
- Če posameznik ne opravi uspešno recertifikacijo.

Če kandidat ne poda vloge za podaljšanje po 5 letih od izdaje certifikata, in sicer najkasneje 12 mesecev po poteku veljavnosti, se certifikat razglasi za neveljavnega. Enako velja v primeru pomembne prekinitve ali zaradi izgube fizičnih zmožnosti za izvajanje neporušitvenih preiskav ter za primer kandidatovega neuspeh pri recertifikacijskem izpitu.

Vse navedene možnosti za prekinitve veljavnosti certifikata VARcert ugotavlja skozi postopke podaljšanja in recertifikacije.

Poleg certifikata lahko na željo certificirane osebe VARcert izda ustrezno žepno izkaznico s fotografijo kandidata, z vpisanimi metodami, stopnjami in časom veljavnosti.

Nosilec certifikata je dolžan opozoriti certifikacijski organ in delodajalca v primerih, ko niso izpolnjeni pogoji za veljavnost certifikata.

8. SKLICEVANJE NA CERTIFIKACIJO

V času veljavnosti certifikacije se lahko certificirana oseba sklicuje na podeljeno certifikacijo na način, da nedvoumno odraža podeljeni obseg certifikacije ter ne pripelje certifikacijski organ VARcert na slab glas, in da ne daje nobenih takih izjav, ki bi jih VARcert lahko štel za zavajajoče ali nepooblaščene. Še posebej sklicevanje na certifikacijo ne sme vsiljevati domneve, da VARcert prevzema odgovornost za posledice, ki so rezultat izvajanja dejavnosti (NDT preiskav) certificirane osebe iz certificiranega obsega. Sklicevanje se ne

sme uporabljati v povezavi z področji, ki niso v obsegu certifikacije (npr. z ostalimi aktivnostmi osebe, ipd.). Po izteku, začasnem odvzemu, preklicu ali prekinitvi veljavnosti certifikata, mora oseba prekiniti uporabo vsakega oglaševalskega gradiva, ki vsebuje kakršno koli sklicevanje nanj.

Certifikacijski organ VARcert ima pravico nadzora nad sklicevanjem na certifikacijo. V primeru, da VARcert ugotovi neustrezno sklicevanja na certifikacijo, mora certificirana oseba izvesti potrebne korektivne ukrepe, ki jih določi VARcert. V primeru, da oseba korektivnih ukrepov ne izvede v določenem času, ima VARcert pravico do začasnega odvzema ali preklica certifikata, in od osebe zahtevati povrnitev škode, ki mu je bila na ta način povzročena.

9. PODALJŠANJE IN RECERTIFICIRANJE

A. Podaljšanje

Po izteku 5-letnega obdobja veljavnosti lahko certifikacijski organ certifikat podaljša za novo obdobje 5 let ob predložitvi ustreznih dokazil. Kandidati pošljejo vloge za podaljšanje VARcertu. Vlogi priložijo sledeča dokazila:

- pisno dokazilo o zadovoljivem vidu, ugotovljenem na okulističnem pregledu, opravljenem v obdobju preteklih 12 mesecev;
- dokumentirane dokaze o zadostni delovni aktivnosti brez pomembnih prekinitev (glej SIST EN ISO 9712:2012 tč. 3.27) v metodi, za katero je zaproseno podaljšanje certifikata.

Če ni dokazov o neprekinjenem delu (druga alineja predhodnega odstavka), se posamezniku dovoli, da pristopi k izpitu za ponovno certificiranje. Če tega izpita ne opravi uspešno, se posameznik smatra za začetnega kandidata za certificiranje za zadevni sektor, metodo in stopnjo.

Obveznost nosilca certifikata je, da začne postopek potreben za podaljšanje. Vlogo za podaljšanje je potrebno oddati v obdobju, ki se začne najprej 6 mesecev in najkasneje 30 dni pred potekom veljavnosti certifikata. Izjemoma, na podlagi odobritve certifikacijskega organa, je možno sprejeti v obravnavo dokumente tudi do 12 mesecev po poteku veljavnosti certifikata. V tem primeru mora kandidat imeti tehten razlog za zamudo in k vlogi oddati prošnjo z utemeljitvijo tega razloga. O tovrstni vlogi mora odločiti posebna komisija, ki jo sestavi vodja VARcerta. Izven navedenega obdobja niso možne izjeme in kandidatu ne bo omogočen pristop k postopku podaljšanja.

Pri postopku podaljševanja certifikata mora certifikacijski organ VARcert ugotoviti izdajatelja certifikata, ki se podaljšuje, in sicer:

- Certifikat je podeljen s strani VARcert-a: Ne zahtevajo se nobene posebne aktivnosti – certifikat je ustrezen.
- Certifikat ni izdan s strani VARcert-a: Sprejemljivi so le certifikati, ki so izdani s strani akreditiranega certifikacijskega organa, ki je akreditiran za certificiranje NDT osebja v skladu s standardom SIST EN ISO 9712:2012. Obvezno je potrebno preveriti veljavnost certifikata, ki se podaljšuje, in sicer pri certifikacijskemu organu, ki je certifikat izdal.

B. Ponovno certificiranje (recertificiranje)

Ob poteku vsakega drugega obdobja veljavnosti, tj. vsakih 10 let, je potrebno izvesti ponovno certificiranje (recertifikacijo) za novo obdobje 5 let. Za recertifikacijo se kandidat prijavi izpitnemu centru na enak način kot za prvo certificiranje.

Za recertifikacijo na nivoju 1 in 2 mora kandidat opraviti praktični izpit. Ta vključuje pregled izbranega izpitnega vzorca in pripravo poročila, toda ne več kot za tri vzorce v skladu s tabelo B1. iz standarda EN ISO 9712 (kandidati za nivo 1 in nivo 2), kandidat za nivo 2 mora še izdelati pisno navodilo. Izpit se oceni po kriterijih za prvo certificiranje.

Če kandidat ne doseže ocene vsaj 70 % za vsak preizkušanec in pisno navodilo, se mu dovoli dvakratna ponovitev recertifikacijskega izpita po preteku 7 dni in pred potekom 6 mesecev. V primeru neuspeha tudi

pri ponovljenem izpitu, se certifikatu veljavnost ne podaljša. Za ponovno pridobitev certifikata za želeno stopnjo, sektor in metodo mora kandidat oddati vlogo za novo certificiranje.

Za recertificiranje kandidata nivoja 3 obstajata dve možnosti:

1. Izpit sestavljen iz 20 pisnih izpitnih vprašanj, ki se nanašajo na uporabo konkretne NDT metode in industrijskega sektorja s čem se potrjuje razumevanje NDT tehnik, standardov, pravilnikov ali specifikacij ter proizvodnih tehnologij. 2. Možna je tudi alternativna pot, po kateri kandidat mora izpolniti zahteve strukturiranega kreditnega sistema (glej dodatek C v SIST EN ISO 9712:2012).

V primeru, da posameznik ne doseže 70 % ocene na recertifikacijskem izpitu, ima možnost še dveh poskusov v obdobju, ki začne teči 7 dni po izpitu in se konča po 12 mesecih. V primeru, da ne opravi popravnega izpita, bo veljavnost certifikata ničelna, vse dokler kandidat ne opravi novo certifikacijo na izpitu iz glavne metode za zahtevano metodo in sektor. Kandidatu, ki ne izpolni zahtev za recertifikacijo po kreditnem sistemu, je omogočen en poskus na pisnem recertifikacijskem izpitu.

C. Razširitev certificiranja

Na zahtevo kandidata se lahko na podlagi veljavne obstoječe certifikacije izvede razširitev obsega certifikacije pri posamezni NDT metodi. Kandidat mora izpolniti vlogo enako kot pri prvi certifikaciji in označiti za katera področja (metoda, nivo, industrijski in sektor izdelkov) želi razširitev.

Razširitev certifikacije se lahko izvede iz kvalifikacijskega nivoja 1 na nivo 2 ali v primeru ko certifikacija pokriva samo en sektor izdelkov in kandidat želi/rabi več sektorjev (npr. iz sektorja *varjenje* se certifikacija lahko razširi na *multisektor*).

Pri razširitvi certifikacije kandidat opravlja specifični izpit, ki pokriva nova področja za zahtevan nivo in sektorje izdelkov kot tudi praktični izpit na enem ali več vzorcev, ki pokrivajo novi obseg akreditacije v skladu s tabelo v točki 11. Kandidat, ki prehaja iz nivoja 1 na nivo 2 je pri praktičnem izpitu dolžan še dodatno pripraviti pisno navodilo za izvajanje NDT preiskave v določeni metodi. Zahteve so enake kot v točki 3.

Kandidat mora izpolnjevati enake pogoje kot pri prvi certifikaciji glede usposabljanja, izkušenj vizualnih sposobnosti in kvalifikacij, v skladu s zahtevami standarda SIST EN ISO 9712:2012.

Certifikacija pridobljena z razširitvijo je veljavna do poteka petletnega obdobja od prve certifikacije oz. podaljšanja ali recertifikacije. To pomeni, da kandidat z razširitvijo ne pridobi novo petletno obdobje veljavnosti certifikacije ampak veljavnost ostane enaka kot je bila na certifikatu preden se je začel postopek razširitve. Pri tem kandidat mora še naprej izpolnjevati pogoje povezane z rednimi pregledi vida in delom brez daljših pomembnih prekinitev.

Razširitev certifikacije je možna tudi za področje tlačne opreme – sektor PED. V tem primeru kandidat opravi dodatni teoretični izpit. Zahteve glede usposabljanja, prakse, vida in kvalifikacij so enake kot pri prvi certifikaciji. Kandidat dobi dodatni certifikat kot je opisano v točki 2 tega dokumenta. Veljavnost certifikacije je enaka kot je opisano v prejšnjem odstavku tega dokumenta.

10. JAVNE INFORMACIJE

Certifikacijski organ VARcert je dolžan na pisno podano zahtevo posredovati informacije o veljavnosti posameznega certifikata in njegovem obsegu.

11. PRITOŽBE IN PRIZIVI

Naročnik (kandidat) se lahko v 8 dneh v primeru nezadovoljstva pritoži na postopek in izvedbo certificiranja ali poda priziv v primeru zahteve po ponovnem pretehtanju rezultatov postopka certificiranja. Postopek reševanja pritožb oziroma prizivov in obrazec je dostopen na internetni strani Instituta za varilstvo <https://www.i-var.si/sl/pritozbe> ali pri osebju certifikacijskega organa VARcert.

12. POVZETEK

IZOBRAŽEVANJE		SPLOŠNI IZPIT		SPECIFIČNI IZPIT			PRAKTIČNI IZPIT				OSTALI POGOJI			
Metoda nivo I in II	Min. št. ur	Štev. vprašanj	Min. uspeh (%)	Štev. vprašanj		Min. uspeh (%)	Št. vzorcev		Navodilo	Min. uspeh (%)	Pogoj za prehod	Min. izkušnje v mesecih	Potrdilo o vidu	Vloga za certificiranje
				1 sektor	Več sektorjev		A	B						
VT 1	16	30	70	20	30	70	2	3	NE	70	–	1	DA	DA
PT 1	16	30	70	20	30	70	2	3	NE	70	–	1	DA	DA
MT 1	16	30	70	20	30	70	2	3	NE	70	–	1	DA	DA
UTT	24	25	70	20	20	70	2	2	NE	70	–	3	DA	DA
RT.FAS 2	56	30	70	20	30	70	12film	12film	NE	70	–	6	DA	DA
UT 1	64	40	70	20	30	70	2	3	NE	70	–	3	DA	DA
RT 1	72	40	70	20	30	70	2	2	NE	70	–	3	DA	DA
VT 2	24	30	70	20	30	70	2	3	DA	70	–	3	DA	DA
PT 2	24	30	70	20	30	70	2	3	DA	70	–	3	DA	DA
MT 2	24	30	70	20	30	70	2	3	DA	70	–	3	DA	DA
UT 2	80	40	70	20	30	70	2	3	DA	70	UT1	9	DA	DA
RT 2	80	40	70	20	30	70	2+12 film*	2+24 film*	DA	70	RT1	9	DA	DA

IZOBRAŽEVANJE		OSNOVNI IZPIT				GLAVNA METODA				OSTALI POGOJI		
Metoda nivo III	Min. št. ur	A	B	C	Min. uspeh (%)	D	E	F	Min. uspeh (%)	Praksa v mesecih	Potrdilo o vidu	Vloga za certificiranje
VT 3	24	25	10	60	70	30	20	postopek	70	12	DA	DA
PT 3	24	25	10	60	70	30	20	postopek	70	12	DA	DA
MT 3	32	25	10	60	70	30	20	postopek	70	12	DA	DA
UT 3	40	25	10	60	70	30	20	postopek	70	18	DA	DA
RT 3	40	25	10	60	70	30	20	postopek	70	18	DA	DA

* Pri RT metodi na izpitu slikamo 2 vzorca in ocenimo 12 oz. 24 filmov.

IZOBRAŽEVANJE Za direkten prehod na nivo 2 se ure seštevajo

PRAKTIČNI IZPIT vsaki vzorec 70% +navodilo 70%

VID Potrdilo ne starejše od 11 mesecev (vsako leto)

IZKUŠNJE Za direkten prehod na nivo 2 se meseci seštevajo